3) สาขาเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและการคลัง

จังหวัดระยองมีประชาชนเข้ามาทำงานและท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก มีการประกอบธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวาง การค้าปลีกและการค้าส่ง ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในตลาดสดเทศบาล ตลาดศูนย์การค้าระยอง ตลาดเย็นหน้าโรงแรมสตาร์พลาซ่า ตลาดเช้า ตลาดเย็นหน้าวัดลุ่มมหาชัยชุมพลและตลาดสดหมอสาโรจน์ที่ ที่อยู่ใกล้แหล่งพักของคนทำงานในเมืองทำให้สะดวกในการซื้อขาย นอกจากนี้ยังมีห้างสรรพสินค้าใหญ่ อาทิ เช่น ห้างแม็คโค ห้างโลตัส ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี ห้างสรรพสินค้าแหลมทอง ห้างสรรพสินค้าเซนทรัล รวมทั้งตลาดชุมชนประจำอำเภอและตำบล

การจัดเก็บรายได้จังหวัดระยองของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีผลการจัดเก็บรายได้รวม จำนวน 219,906.35 ล้านบาท ลดลงจากปี 2561 ที่จัดเก็บรายได้รวม จำนวน 222,420.31 ล้านบาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 1.13

ตารางที่ 19 แสดงสรุปผลการจัดเก็บรายได้จังหวัดระยอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

หน่วย : ล้านบาท

หน่วยงาน	รายได้จัดเก็บรายปี (ล้านบาท)		เปรียบเทียบ เพิ่ม/-ลด	
	ปีงบประมาณ 2562	ปีงบประมาณ 2561	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่ระยอง	98,155.96	101,272.39	-3,116.43	-3.08
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ระยอง 1 และ 2	118,859.29	118,410.09	449.20	0.38
ด่านศุลกากรมาบตาพุด	2,737.70	2,590.15	147.55	5.70
สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ระยอง	84.22	39.91	44.31	111.02
ส่วนราชการอื่น	69.18	107.77	-38.59	-35.81
รวมทั้งสิ้น	**219,906.35**	**222,420.31**	**-2,513.96**	**-1.13**

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

ผลการจัดเก็บรายได้สะสม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

1. สำนักงานสรรพากรพื้นที่ระยอง จัดเก็บได้ 98,115.96 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 3.08 จากปีงบประมาณ 2561 ซึ่งจัดเก็บได้ 101,272.39 ล้านบาท

2. สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ระยอง 1 และ 2 จัดเก็บได้ 118,859.29 ล้านบาท สูงกว่าปี 2561 ร้อยละ 0.38 ซึ่งจัดเก็บได้ 101,272.39 ล้านบาท

3. ด่านศุลกากรมาบตาพุด จัดเก็บได้ 2,737.70 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 5.70 ซึ่งจัดเก็บได้ 2,590.15 ล้านบาท

4. สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ระยอง จัดเก็บได้ 84.22 ล้านเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 111.02 ซึ่งจัดเก็บได้ 39.91 ล้านบาท

5. ส่วนราชการอื่น จัดเก็บได้ 69.18 ล้านบาท ลดลงจากปี 2561 ร้อยละ 5.70 ซึ่งจัดเก็บได้ 107.77 ล้านบาท

ตารางที่ 20 แสดงการทะเบียนนิติบุคคลที่คงอยู่ และทุนจดทะเบียน จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน พ.ศ. 2552 – 2561

[1/] หน่วยเป็นพันบาท

ปี	ประเภทการจดทะเบียน									
	รวมยอด		บริษัทจำกัด		ห้างหุ้นส่วนจำกัด		ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล		บริษัทมหาชนจำกัด	
	ราย	ทุนจดทะเบียน[1/]	ราย	ทุนจดทะเบียน[1/]	ราย	ทุนจดทะเบียน[1/]	ราย	ทุนจดทะเบียน[1/]	ราย	ทุนจดทะเบียน[1/]
2552	7,357	322,005,191,125	3,842	280,736,920,234	3,501	5,524,164,481	5	4,000,000	9	35,740,106.41
2553	6,969	337,392,772,125	4,095	295,872,601,234	2,860	5,776,064,481	5	4,000,000	9	35,740,106.41
2554	7,075	372,261,201,725	4,379	330,456,861,234	2,681	6,059,733,981	6	4,500,000	9	76,899,616.66
2555	8,041	440,898,416,975	5,073	357,476,056,334	2,951	6,518,243,981	6	4,500,000	11	77,152,610.66
2556	8,991	454,867,498,875	5,846	370,815,824,234	3,126	6,893,563,981	6	5,500,000	13	80,346,336.90
2557	9,806	489,380,052,723	6,518	401,988,449,344	3,268	7,040,766,481	6	4,500,000	14	90,826,527.06
2558	10,441	525,666,591,148	7,084	424,998,347,104	3,338	9,838,316,980	4	3,400,000	15	89,508,874.30
2559	11,715	540,857,524,590	7,808	444,942,067,806	3,887	6,375,182,480	3	1,400,000	17	89,054,822.14
2560	11,981	565,333,684.03	8,535	469,955,808.51	3,425	6,320,653	4	2,400	17	89,054,822.14
2561	12,576	586,114,921.84	9,181	490,658,000.49	3,373	6,399,399	5	2,700	17	90,238,399,859
2562	13,342	615,161,863,284.00	9,928	18,437,622,726.00	3,391	6,482,640,699	5	3,200,000.	17	35,740,106.41

ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดระยอง

การจดทะเบียนนิติบุคคลในวงรอบปี 2562 มีการจดทะเบียน 13,342 ราย วงเงินรวม 615,161,863,284 บาท จำแนกเป็นบริษัทจำกัด 9,928 ราย วงเงินรวม 18,437,622,726 บาท ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3,391 ราย วงเงินรวม 6,399,399.21 บาท ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 5 ราย วงเงินรวม 2,700.00 บาท และ บริษัทมหาชนจำกัด 17 ราย วงเงินรวม 35,740,106.41 บาท เมื่อเปรียบเทียบสถิติตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา มียอดการจดทะเบียนทุกประเภทรวมเพิ่มทุกปี

วิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. เศรษฐกิจจังหวัดระยอง ในปี 2563

1.1 ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สำนักงานคลังจังหวัดระยองประเมินภาวะเศรษฐกิจจังหวัดระยอง ปี 2563 คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -3.0 (โดยมีช่วงคาดการณ์ร้อยละ (-3.5)-(-2.5) ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -2.9) หดตัวจากปี 2562 ที่ขยายตัวร้อยละ 5.0จากการชะลอตัวของเศรษฐกิจ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปัญหาภัยแล้ง และพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ล่าช้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านอุปทาน (การผลิต) ภายในจังหวัดคาดว่าจะหดตัวร้อยละ -3.5 (โดยมีช่วงคาดการณ์ร้อยละ (-4.0)-(-3.0) ต่อปี ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -3.4) หดตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 4.1 ตามภาคการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -2.8 ตามปริมาณผลผลิตยางพาราที่หดตัว เนื่องจากเนื้อที่เปิดกรีดลดลง ส่วนหนึ่งมาจากราคายางพาราที่อยู่ในระดับต่ำ ความต้องการใช้ยางพาราของโลกลดลง และสับปะรดหดตัวจากผลกระทบในเรื่องราคาในปี 2561 ส่งผลให้เกษตรปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกมันสำปะหลังแทน ขณะที่ปริมาณผลผลิตภาคเกษตรที่ขยายตัว ได้แก่ ทุเรียน และมันสำปะหลัง ด้านปศุสัตว์ คาดว่าจะหดตัวจากสุกร ส่วนไก่เนื้อขยายตัวเล็กน้อยตามปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด ภาคอุตสาหกรรม คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -1.2 จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากผู้ประกอบการลดกำลังการผลิต ขณะที่ทุนจดทะเบียนของอุตสาหกรรมและจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมยังคงขยายตัวได้จากการลงทุนในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC : Eastern Economic Corridor) และภาคบริการ คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -4.6 ตามจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยว และอัตราการเข้าพักแรมเฉลี่ยลดลงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กระทบรุนแรงต่อการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ถึงแม้จะมีการผ่อนคลายมาตรการ Lockdown เป็นระยะ ๆ แต่ความไม่แน่นอนและความสามารถในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก็ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ ส่งผลให้ภาคบริการหดตัวตลอดทั้งปี 2563

ด้านอุปสงค์ (การใช้จ่าย) ภายในจังหวัด คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -2.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ร้อยละ(-3.3)-(-2.3) เท่ากับที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -2.8) หดตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 5.6 จากการบริโภคภาคเอกชนคาดว่าจะหดตัวร้อยละ -13.1 ตามภาษีมูลค่าเพิ่มการบริโภคภายในจังหวัด การนำเข้ากลุ่มเชื้อเพลิง (น้ำมันดิบ) รถจักรยานยนต์และรถยนต์จดทะเบียนใหม่ที่หดตัวเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบกับธุรกิจ การค้าขายหยุดชะงัก และกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง และการใช้จ่ายภาครัฐ คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -0.5 จากรายจ่ายประจำภาครัฐ ที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -2.7 ส่วนรายจ่ายลงทุนภาครัฐ คาดว่าจะขยายตัวเพียงร้อยละ 1.1 เนื่องจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ล่าช้า ขณะที่ด้านการลงทุนภาคเอกชน คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.0 ตามปริมาณสินเชื่อเพื่อการลงทุน และพื้นที่ขออนุญาตก่อสร้างรวม ขณะที่รถยนต์เพื่อการพาณิชย์จดทะเบียนใหม่หดตัว

1.2 ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในจังหวัด คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ -1.0 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ร้อยละ (-1.5)-(-0.5) ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563ที่คาดว่าจะอยู่ที่ร้อยละ 0.5) จากการระบาดของโรคโควิด-19 และการลดลงของกลุ่มพลังงาน สำหรับการจ้างงานคาดว่าตลอดทั้งปี มีจำนวน 565,891 คน (โดยมีช่วงคาดการณ์ 564,055 ถึง 567,727 คน ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะมีการจ้างงานจำนวน 566,286 คน) ลดลงจากปีก่อน จำนวน 10,901 คน ตามการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตรกรรม เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและการจ้างงานของภาคเอกชน

ปัจจัยเสี่ยงเศรษฐกิจในปี 2563 ของจังหวัดระยอง

1. การแพร่ระบาดของโรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศ งดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ รวมถึงการเดินทางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและภาคบริการถึงแม้จะมีการผ่อนคลายมาตรการ Lockdown เป็นระยะ ๆ แต่ความไม่แน่นอนและความสามารถในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก็ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ จะเห็นได้จากกรณี "ทหารอียิปต์ ติดโควิด-19" ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่เพียงไม่กี่แห่งสถานที่ในอำเภอเมืองจังหวัดระยอง แต่อาจทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวไม่เชื่อมั่นในความปลอดภัยทั้งจังหวัด กระทบวงกว้างไปยังอำเภออื่น ๆ ที่มีแนวโน้มยกเลิกไม่ไปเที่ยวที่จังหวัดระยอง

2. ภาวะภัยแล้งในปี 2563 ซึ่งจะส่งผลต่อพืชผลและราคาสินค้าเกษตร รวมไปถึงการจ้างงานในภาคเกษตรและรายได้ของเกษตรกร

3. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ล่าช้า ส่งผลให้โครงการลงทุนของภาครัฐที่เป็นการลงทุนใหม่ต้องเลื่อนระยะเวลาการเบิกจ่ายออกไปและบั่นทอนความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจจนทำให้ภาคเอกชนบางส่วนชะลอการลงทุนออกไปก่อน

4. ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนที่จะกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดหากหนี้สินภาคครัวเรือนมีการขยายตัวมากกว่ารายได้จะทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายลดลงและขาดสภาพคล่อง

5. พัฒนาการของภาวะการค้าและการลงทุนโลกซึ่งได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับจีนที่ยังคงเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน

6. การขาดแคลนแรงงานทั้งแรงงานต่างด้าวและแรงงานทักษะขั้นสูง ซึ่งความเสี่ยงนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้แนวโน้มการฟื้นตัวของการลงทุนชะลอตัวโดยเฉพาะจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่ในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่มีการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve ซึ่งเน้นในเรื่องเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย

7. ผลของ E-Commerce ที่ทำให้ต้นทุนผู้ผลิตลดลง แต่ก็ทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านราคาที่รุนแรงขึ้น ส่งผลให้การปรับขึ้นราคาสินค้าของผู้ประกอบการที่มีหน้าร้านเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

ปัจจัยสนับสนุนเศรษฐกิจในปี 2563 ของจังหวัดระยอง

1. การเดินหน้าอย่างต่อเนื่องในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) หลังจากที่พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2561 และได้มีโครงการที่ดำเนินการ ดังนี้

1.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้เอกชนแล้ว 3 โครงการ

-รถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน (สุวรรณภูมิ-ดอนเมือง-อู่ตะเภา) ที่คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2568

-ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ 3 คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2568

-ท่าอากาศยานอู่ตะเภา คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2568

โครงการอยู่ในกระบวนการคัดเลือก ได้แก่

-ท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2568

-ศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานฯ คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2566

-โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (EECd) คาดว่าจะเปิดดำเนินการปี 2565

นอกจากนี้ ยังมีเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ EECi เป็นศูนย์กลาง นวัตกรรมแห่งใหม่บนพื้นที่ EEC มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในวังจันทร์วัลเลย์ จ.ระยอง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการช่วยยกระดับและพัฒนาอุตสาหกรรมเดิม รวมถึงการสร้างอุตสาหกรรมใหม่ ควบคู่กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 พัฒนา 12 อุตสาหกรรมเป้าหมายและอุตสาหกรรมบริการดิจิทัล ปี 2562 มีมูลค่าการลงทุนในพื้นที่ EEC มูลค่า 404,982 ล้านบาท

1.3 การพัฒนาเมืองใหม่น่าอยู่อัจฉริยะ มีการประกาศใช้ผังเมือง เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2562

ภารกิจต่อไป คือ การลงพื้นที่และพัฒนาชุมชน สร้างอนาคตให้คนรุ่นใหม่ ลดผู้มีรายได้น้อยให้หมดภายใน 3 ปี นำ SME OTOP ท่องเที่ยวเชื่อมกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย และ E-Commerce และยกระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐที่มีอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น

- มาตรการชดเชยรายได้แก่แรงงานลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคมหรือผู้ได้รับผลกระทบอื่น ๆ ของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยการสนับสนุนเงินช่วยเหลือรายละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ผ่านการลงทะเบียนแสดงความจำนงตรวจสอบคุณสมบัติและการโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

- โครงการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อเสริมสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่ ธุรกิจทัวร์ ธุรกิจสปา ธุรกิจขนส่งที่เกี่ยวเนื่อง บริษัทนำเที่ยว โรงแรม ห้องพัก และร้านอาหาร โดยธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) สนับสนุนสินเชื่อวงเงินรวม 10,000 ล้านบาท วงเงินต่อราย ไม่เกิน 3 ล้านบาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 สำหรับ 2 ปีแรก ระยะเวลาการกู้ยืมสูงสุดไม่เกิน 5 ปี รับคำขอสินเชื่อถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2563

- มาตรการเลื่อนเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ นำส่ง และชำระภาษี โดยเลื่อนเวลาการยื่นแบบแสดงรายการ นำส่ง และชำระภาษีทุกประเภทที่กรมสรรพากรจัดเก็บ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นต้น ให้แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

-มาตรการเยียวยากลุ่มเปราะบาง และมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

-มาตรการช่วยเหลือ "ผู้ประกันตน" ของ "กองทุนประกันสังคม" สำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์ "โควิด-19" เดือนละ 5,000 บาท 3 เดือน

- มาตรการเที่ยวปันสุข รัฐออก 2 แพ็กเกจ ‘เราเที่ยวด้วยกัน’ และ ‘กำลังใจ’ กระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 4 เดือน

4) สาขาการท่องเที่ยวและการบริการ

จังหวัดระยอง มีความหลากหลาย ด้านการท่องเที่ยวทั้ง หาดทราย ทะเล เกาะต่างๆ ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้ รวมทั้งอาหารทะเลที่สด สะอาด มีชายหาดยาวกว่า 100 กิโลเมตรมีเกาะเสม็ดที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาจังหวัดระยองได้อย่างสะดวกสบายทั้งทางน้ำ ทางบกและทางอากาศ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 179 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกสบายและยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกจำนวนมาก

การท่องเที่ยวของจังหวัดระยองในภาพรวมดีขึ้นทุกปีแต่ก็ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ในบางช่วง เช่น ปัจจัยการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และความเชื่อมั่นจากปัญหาภายในจังหวัดเอง เช่น ปัญหามลพิษ แต่ถึงแม้จะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามากระทบ แต่จำนวนนักท่องเที่ยวก็ยังคงเติบโตอยู่ที่ 10% ต่อปี

จุดเน้นด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดระยอง คือ

1. หาดทราย ทะเล มีหาดทราย และชายฝั่งทะเลที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะเกาะเสม็ด ที่มีหาดทรายขาวสวยงาม เป็นที่รู้จักกันดีของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

2. อุทยาน – ป่าเขา สถานที่ที่เป็นที่รู้จักกันดีคืออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-เกาะเสม็ด และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

3. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีความเกี่ยวพันธ์กับประวัติศาสตร์ชาติไทยมาช้านาน ดังนั้นจึงมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก เช่น วัดป่าประดู่ วัดลุ่ม อนุสาวรีย์สุนทรภู่

4. การเกษตร/Homestay เช่นการท่องเที่ยวชมสวนผลไม้ การล่องเรือชมหิ่งห้อยแม่น้ำ ประแส ตลอดจนการพักแบบ Homestay ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นจำนวนมาก

5. Wellness/health @ spa มีสถานที่เพื่อสุขภาพจำนวนมากทั้งแบบปัจจุบันและแผนโบราณ เช่น สปา หรือนวดแผนไทยที่วัดบ้านดอน ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

6. Golf Paradise มีสนามกอล์ฟระดับ International standard ในพื้นที่อำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง อำเภอวังจันทร์

7. Shopping สินค้า OTOP ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 5 ดาวจำนวนมาก และยังมีการจัดสร้างศูนย์สินค้า OTOP และหมู่บ้าน OTOP ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถซื้อสินค้า OTOP ของจังหวัดระยองได้ง่าย

8. ดำน้ำ มีเกาะสวยงาม และมีปะการังจำนวนมาก สถานที่ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น เกาะทะลุ เกาะกุฎี เกาะเสม็ด

9. Manmade ได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น สถานที่ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน เช่น พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำระยอง ทุ่งโปรงทอง

10. เทศกาล งานประเพณี มีเทศกาลสำคัญๆ เกือบตลอดทั้งปี เช่น เทศกาลเที่ยวทะเลหาดบ้านเพ-เกาะเสม็ด ประเพณีทำบุญกลางทุ่ง งานทอดผ้าป่ากลางน้ำ งานลอยกระทงเมืองระยอง งานวัดสมเด้จพระเจ้าตากสินมหาราช งานห่มผ้าพระเจดีย์กลางน้ำ งานประเพณีกีฬา-ชิมปลาทะเลนึ่ง บ้านฉาง งานเทศกาลผลไม้และของดีเมืองระยอง งานวันสุนทรภู่ เป็นต้น

จังหวัดระยองมีสถานที่ท่องเที่ยวตามนโยบาย 10 สถานที่ท่องเที่ยวเมืองต้องห้ามพลาด Plus จังหวัดระยอง คือ

1. ทุ่งโปรงทอง ตั้งอยู่บริเวณป่าชายเลนริมปากแม่น้ำประแส อำเภอแกลง
2. เกาะทะลุ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด
3. เกาะเสม็ด หรือ เกาะแก้วพิสดาร ตั้งอยู่ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
4. อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
5. อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
6. ตลาดบ้านเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
7. พระเจดีย์กลางน้ำ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
8. หาดแม่รำพึง ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
9. หาดแสงจันทร์ ตั้งอยู่ตำบลปากน้ำใหม่ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
10. น้ำตกเขาชะเมา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ในรอบปี พ.ศ. 2561 ข้อมูลจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 7,761,672 คน แบ่งเป็นชาวไทย จำนวน 7,208,733 คน ชาวต่างประเทศจำนวน 552,929 คน ทำรายได้กว่า 36,858 ล้านบาท นักท่องเที่ยวต่างชาติคือ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี และ สหราชอาณาจักร จำนวนห้องพัก 15,185 ห้อง

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนห้องพัก และผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดระยอง

รายการ		ปี			การเปลี่ยนแปลง (%)	
		2559	2560	2561	2560	2561
จำนวนห้อง (ห้อง)		14,318	15,245	15,185	6.5	-0.4
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน		6,929,843	7,319,948	7,761,662	5.6	6.0

รายการ		ปี			การเปลี่ยนแปลง (%)	
		2559	2560	2561	2560	2561
	ชาวไทย	6,419,164	6,792,732	7,208,733	5.8	6.1
	ชาวต่างประเทศ	510,679	527,216	552,929	3.2	4.9
จำนวนนักท่องเที่ยว		4,352,435	4,615,178	4,885,274	6.0	5.9
	ชาวไทย	3,947,108	4,197,945	4,447,401	6.4	5.9
	ชาวต่างประเทศ	405,327	417,233	437,873	2.9	4.9
จำนวนนักทัศนาจร		2,577,408	2,704,770	2,876,388	4.9	6.3
	ชาวไทย	2,472,056	2,594,787	2,761,332	5.0	6.4
	ชาวต่างประเทศ	105,352	109,983	115,056	4.4	4.6
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)		2.38	2.37	2.37	-0.4	-2.1
	ชาวไทย	2.27	2.26	2.22	-0.4	-1.8
	ชาวต่างประเทศ	3.40	3.42	3.38	0.6	-1.2
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)						
ผู้เยี่ยมเยือน		2,370.36	2,482.65	2,590.24	4.7	4.3
	ชาวไทย	2,307.87	2,416.18	2,517.49	4.7	4.2
	ชาวต่างประเทศ	2,852.05	3,005.22	3,166.36	5.4	5.4
นักท่องเที่ยว		2,580.65	2,704.05	2,825.11	4.8	4.5
	ชาวไทย	2,523.94	2,643.16	2,757.50	4.7	4.3
	ชาวต่างประเทศ	2,949.36	3,108.94	3,276.23	5.4	5.4
นักทัศนาจร		1,526.92	1,589.22	1,663.15	4.1	4.7
	ชาวไทย	1,524.70	1,586.25	1,659.41	4.0	4.6
	ชาวต่างประเทศ	1,579.00	1,659.35	1,753.07	5.1	5.6
รายได้ (ล้านบาท)						
ผู้เยี่ยมเยือน		30,614.44	33,811.36	36,858.05	10.4	9.0
	ชาวไทย	26,383.53	29,192.58	31,807.50	10.6	9.0
	ชาวต่างประเทศ	4,230.91	4,618.78	5,050.55	9.2	9.3

1. นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้น โดยวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่ หรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดนั้น ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน

2. นักทัศนาจร หมายถึง ผู้เยี่ยมเยือนที่ไม่พักค้างคืน

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว ปี 2561

วิเคราะห์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดระยองมีความงดงามและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยว มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก ชายหาดทะเลที่ยาวไกลและหมู่เกาะที่สวยงาม โดยเฉพาะเกาะเสม็ดที่มีหาดทรายขาวสวยงามเลื่องชื่อ

ไปทั่วโลกมีสวนผลไม้ให้เยี่ยมชมและชิมรสชาติที่สดอร่อย Hi-Light ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดมีมากมาย เช่น การมีชายหาดยาว 100 กม.มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและราคาไม่แพง (Value for Money) เป็นแหล่งรับประทานอาหารทะเลสดที่มีคุณภาพดีมากและราคาถูก สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดระยองแบ่งออกเป็น

1. สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เกาะเสม็ด หมู่เกาะมัน แหลมแม่พิมพ์ หาดแม่รำพึง น้ำตกเขาชะเมา น้ำตกคลองปลาก้าง เป็นต้น

2. ทางศิลปวัฒนธรรม เช่น วัดลุ่ม วัดป่าประดู่ พระเจดีย์กลางน้ำ เป็นต้น

3. ทางประวัติศาสตร์ เช่น ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน อนุสาวรีย์สุนทรภู่ เป็นต้น

4. ศูนย์การเรียนรู้ เช่น ศูนย์สมุนไพรสมเด็จพระเทพ พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดบ้านดอน สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น

5. แหล่งการค้า เช่น ศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซ่า ตลาดน้ำเกาะกลอย เป็นต้น

ที่ผ่านมาการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ได้ดำเนินการควบคู่กับการแก้ไขปัญหาต่างๆ จังหวัดระยองมีหาดจำนวน 25 หาด (อำเภอเมือง 19 หาด อยู่บนเกาะเสม็ด 9 หาด อำเภอ แกลง 3 หาด อำเภอบ้านฉาง 3 หาด) ได้รับการจัดระเบียบ ทั้งผู้ประกอบการ ร้านค้าและการบริการ การจัดระเบียบร่มและเตียงผ้าใบและการบริการอื่นๆ ปรับแต่งภูมิทัศน์ การรักษาความสะอาดบริเวณชายหาดและความสะอาดบริเวณร้านค้าหรือสถานประกอบการ นอกจากนั้น การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีตลอดทุกเดือน เช่น งานเปิดถนนคนเดิน ณ ระยอง (ถนนยมจินดา) งานมหกรรมดนตรีที่ชายหาดระยอง งานเทศกาลผลไม้และของดีจังหวัดระยอง เป็นต้น และมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เช่น จัดทำ MET นำสื่อมวลชนร่วมกิจกรรมต่างๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย Table Top ร่วมงานส่งเสริมการขาย Roadshow จัดกิจกรรม HR FAM Trip อย่างสม่ำเสมอ

จังหวัดระยองได้มุ่งเน้นการเชื่อมต่อด้านการท่องเที่ยวกับภาคอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร ภาควัฒนธรรม เนื่องจาก

1. เป็นแหล่งศึกษาดูงานทางด้านอุตสาหกรรม การที่จังหวัดระยองเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึกจำนวนมาก อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ เช่น ปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ มีเขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรมจำนวนมาก ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนา Industrial Tourism โดยมีการร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในการเปิดให้ผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานและเรียนรู้การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม การดูงานท่าเรือขนถ่ายสินค้า และโดยเฉพาะในด้าน Green Industry การเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของโรงงานกับชุมชน โดยหน่วยงานที่เปิดให้เข้าชม เช่น กลุ่มปิโตรเคมี ของ บริษัท ปตท. โดยสามารถดูงานได้ตั้งแต่การผลิตทางด้านต้นน้ำ จนกระทั่งถึงปลายน้ำ ระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. เป็นแหล่งปลูกผลไม้เมืองร้อนที่มีชื่อเสียง ผลไม้ที่นิยมปลูก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด สับปะรด เงาะ เป็นต้น โดยในช่วงฤดูผลไม้ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม สวนผลไม้ต่างๆ จะเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม พร้อมทั้งมีกิจกรรมการเรียนรู้การเพาะปลูกผลไม้ และการจัดการสวนผลไม้ รวมถึง

สามารถเลือกชิมผลไม้สดจากสวน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว สวนผลไม้ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ สวนสุภัทราแลนด์ สวนมังคุดไทยคุณปัญญา สวนประสมทรัพย์ สวนคุณไพบูลย์ สวนผู้ใหญ่สมควร สวนยายดา-ป้าบุญชื่น สวนปาหนัน สวนลุงทองใบ สวนผู้ใหญ่เสวตร เป็นต้น

3. มีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ มีสำเนียงภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเอง และมีอาหารท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น หมูชะมวง แกงส้มผักกระชับ มีศิลปะการแสดงท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เช่น หนังใหญ่วัดบ้านดอน ลำตัด หนังตะลุงคน และการแสดงอื่นๆ เช่น การรำโทน ลำตัด ลิเก นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่นางแมว การแข่งเรือยาว ประเพณีปักเฉลวหรือการบูชาแม่โพสพ การทำบุญลาน ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีวิ่งควาย และประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำที่ปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง ซึ่งมีที่เดียวในประเทศไทย และมีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง ได้แก่ เสื่อกก เสื่อกระจูด

ในระยะต่อไปคาดว่าจังหวัดระยองจะมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด เช่น

1. การจัดทำแบรนด์การท่องเที่ยวจังหวัดระยอง (Rayong Branding) โดยร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคเอกชนได้มีการระดมความคิดเห็น ดำเนินการตามขั้นตอนทางวิชาการ จนสำเร็จเป็นรูปธรรม คือ แบรนด์การท่องเที่ยวจังหวัดระยอง คือ Surprise Rayong สื่อถึงความสดใส สดชื่น สร้างสรรค์ มีกำลังใจ ซึ่งจะนำไปใช้ในกิจกรรมทั้งหลายของระยองต่อไป จะทำให้ภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองมีความชัดเจนและเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น

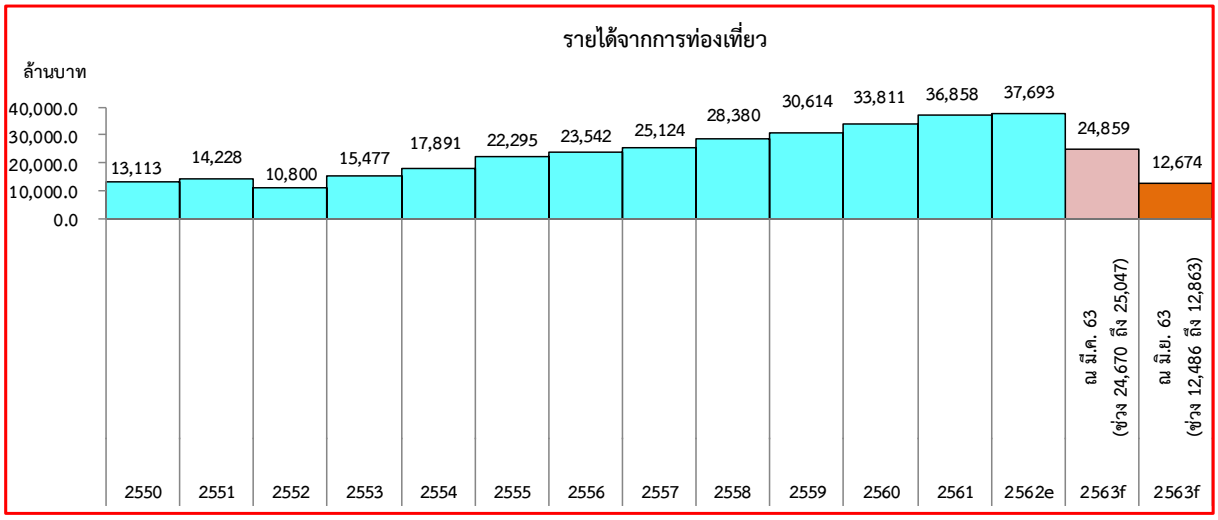
2. การพัฒนาเป็นไมซ์ซิตี้ (MICE City) จังหวัดระยองมีความพร้อมในการเป็นไมซ์ซิตี้ (การจัดประชุมนานาชาติการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการจัดนิทรรศการ (Meeting, Incentive, Convention and Exhibition : MICE)

3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่ได้รับความสำเร็จอย่างสูง เช่น ทุ่งโปรงทอง ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องระบบนิเวศน์ของป่าชายเลน จนได้รับความนิยมอย่างมากมาย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวต่อไปที่ควรจะได้รับการพัฒนา หรือ สะพานรักษ์แสม ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักและบริเวณโดยรอบยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง

ถึงแม้การท่องเที่ยวจะเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่การวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่าจังหวัดระยองยังไม่เป็นที่รู้จักในฐานะเมืองแห่งการท่องเที่ยวมากนัก แต่สำหรับนักท่องเที่ยวไทยยังมีการเติบโตได้อีกมาก ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการในหลายๆ ด้าน ทั้งเรื่องสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรเพื่อรองรับ

ด้านการท่องเที่ยว ในปี 2563 คาดว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 12,674 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน ที่มีรายได้รวมทั้งสิ้น 37,693 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -66.4 จำนวนนักท่องเที่ยว คาดว่าจะมีจำนวนทั้งสิ้น 2,828,995 คน ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 5,200,073 คน) ลดลงจากปีก่อน ที่มีจำนวนทั้งสิ้น 7,761,303 คน หรือลดลงร้อยละ –63.6 และอัตราการเข้าพักแรมเฉลี่ย คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าพักแรมเฉลี่ย

ร้อยละ 24.7 ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนมีนาคม 2563 ที่คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าพักแรมเฉลี่ย ร้อยละ 55.7 ลดลงจากปีก่อน ที่มีอัตราร้อยละ 70.4 หรือลดลงร้อยละ -64.9 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่รุนแรงมากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม และเริ่มรุนแรงในเดือนมีนาคม ทำให้มีการประกาศภาวะฉุกเฉินทั้งประเทศงดการเดินทางและจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงมีการปิดสถานที่ท่องเที่ยวและสถานบันเทิง มีผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเกิดผลกระทบรุนแรงต่อธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวอยู่ก่อนหน้า แม้จะมีการผ่อนคลายล็อคดาวน์ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2563 และรัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศผ่าน 2 แพ็กเกจ ได้แก่ เราเที่ยวด้วยกัน และ กำลังใจ ที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-เดือนตุลาคม 2563 หากแต่คนยังกังวลการแพร่โรคโควิด-19 จึงคาดว่าท่องเที่ยวครึ่งปีหลัง 2563 ยังคงฟื้นตัวค่อนข้างยาก ทั้งนี้จังหวัดระยองได้จัด 5 กิจกรรม รณรงค์ร่วมใจฝ่าโควิด ดังนี้ 1) ขอความร่วมมือรัฐจัดประชุมสัมมนาในจังหวัดระยอง 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยภาครัฐและเอกชน 3) การแข่งขันกีฬาฟุตบอลในรูปแบบใหม่ที่ระยองเป็นที่แรก ซึ่งจะมีผู้ชมด้วย แต่เป็นการชมแบบ New Normal 4) จัดการแสดงสดคอนเสิร์ตในรูปแบบใหม่ มีผู้ชมเข้าร่วมงานได้ 5) จัดกองถ่ายทำภาพยนตร์ ทั้งในและต่างประเทศ โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะเชิญลูกค้าประจำจากต่างประเทศเข้ามา ซึ่งแนวทางเบื้องต้น คือ จะให้พักในที่พักลักษณะ Villa Quarantine เป็นกลุ่มที่พัก และถ่ายทำในพื้นที่นั้น ๆละ 4.9 และอัตราการเข้าพักโรงแรม คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าพักแรม ร้อยละ 76.7

รูปที่ 16 แสดงพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยว 2550 – 2563

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

3) ด้านสังคมและความมั่นคง

(1) ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

1. ศิลปะและวัฒนธรรม มีหลักฐานปรากฏทั้งในด้านศิลปะ โบราณคดี อารยธรรม ตลอดจนมรดกด้านวัฒนธรรมต่างๆ จำนวนมาก ที่ชาวจังหวัดระยองจะต้องร่วมมือกันรักษามรดกและสืบสานความเจริญรุ่งเรืองไว้

2. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ถึงแม้ที่บุคคลภายนอกส่วนใหญ่มองว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมแต่ความเป็นจริงแล้วเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาหลายพันปี โบราณสถานที่สำคัญและกรมศิลปกรได้ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย วัดบ้านเก่า อำเภอบ้านค่าย วัดป่าประดู่ อำเภอเมือง วัดลุ่ม (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง อุโบสถเก่าวัดโขด (ทิมธาราม) อำเภอเมือง วัดราชบัลลังก์ อำเภอแกลง วัดนาตาขวัญ อำเภอเมือง วัดสมมติเทพฐาปนาราม อำเภอแกลง วัดอุดมธัญญาวาส อำเภอแกลง วัดตะพงใน อำเภอเมืองและวัดเก่ง (เป็นเจดีย์เก่า) ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตโรงพยาบาลระยอง อำเภอเมือง ซึ่งในแต่ละแห่งจะมีวิหาร โบสถ์และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก

3. ภาษาและวรรณกรรม คนระยองมีเสียงพูดและความหมายของคำพูดที่แปลกไปจากจังหวัดอื่นอยู่มาก ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวระยองแม้แต่นักแสดงก็พยายามจะนำไปเผยแพร่เลียนแบบสำเนียงและคำที่ใช้ในชนบทแต่ก็ยากที่จะเหมือนชาวจังหวัดระยองที่ใช้ภาษาถิ่นของชาวระยองส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านค่าย อำเภอแกลงและอำเภอเมืองบางส่วน

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางและยังมีธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ในบางพื้นที่ เช่น ประเพณีแห่นางแมว ประเพณีแข่งเรือยาวประเพณีปักเฉลวหรือการบูชาแม่โพสพ การทำบุญลาน ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีวิ่งควาย ประเพณีเทศกาลผลไม้และของดีเมืองระยอง ฯลฯ และมีประเพณีที่ถือได้ว่ามีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยคือประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำที่ปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง

5. ศิลปะการแสดงท้องถิ่น ที่ยังคงอนุรักษ์ไว้และสามารถแสดงในงานต่างๆ ได้ เช่น การรำโทน ลำตัด ลิเกของชาวอำเภอแกลง การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอนและยังมีศิลปะการแสดงประยุกต์ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ได้แก่ การแสดงหนังตะลุงคนของชาวอำเภอบ้านค่าย ขณะนี้การแสดงของจังหวัดระยองได้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เช่น การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน การแสดงลำตัด การแสดงหนังตะลุงคน

6. ศาสนา ประชาชนชาวระยองมีความยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ตลอดมา ประชาชนร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลามร้อยละ 4 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 1 ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2561 วัด 274 แห่ง สำนักสงฆ์ 27 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง มัสยิด 9 แห่ง พระภิกษุ 2,504 รูป สามเณร 379 รูป

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนวัด สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ มัสยิด พระภิกษุและสามเณร จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	วัด	สำนักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด	พระภิกษุ	สามเณร
	274	**27**	**2**	**9**	**2,504**	**379**
เมืองระยอง	60	2	2	6	758	217
บ้านฉาง	15	0	0	1	153	72
แกลง	76	10	0	0	552	19
วังจันทร์	19	3	0	1	163	11
บ้านค่าย	43	2	0	1	395	47
ปลวกแดง	24	2	0	0	216	4
เขาชะเมา	20	6	0	0	111	9
นิคมพัฒนา	17	2	0	0	156	0

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง 2562

ทั้งนี้ อัตราการเปลี่ยนแปลงในทุกประเภทมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบแต่ละปี

(2) ด้านสุขภาพและสาธารณสุข

การสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การรักษาพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐ 9 แห่งโรงพยาบาลเอกชน 5 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 95 แห่ง มีคลินิกแพทย์ 393 แห่ง

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนสถานพยาบาล จำแนกตามประเภทเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนสถานพยาบาล			
	โรงพยาบาล ของรัฐ	**โรงพยาบาล เอกชน**	**โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพฯ**	**คลินิก**
	9	5	95	393
เมืองระยอง	2	4	20	208
บ้านฉาง	1	-	9	31
แกลง	1	-	23	63
วังจันทร์	1	-	7	4
บ้านค่าย	1	-	15	14
ปลวกแดง	1	1	10	55
เขาชะเมา	1	-	6	4
นิคมพัฒนา	1	-	5	13

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ธันวาคม 2561

บุคลากรทางการแพทย์ประกอบด้วยแพทย์ 209 คน ทันตแพทย์ 57 คน เภสัชกร 110 คน พยาบาล 1,390 คน พยาบาลเทคนิค 5 คน

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของรัฐบาล เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2562

อำเภอ	เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์					ประชากรต่อเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ 1 คน				
	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	พยาบาลเทคนิค	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	พยาบาลเทคนิค
รวม	**209**	**57**	**110**	**1,390**	**5**	**3,490**	**12,797**	**6,631**	**525**	**145,888**
เมืองระยอง	145	27	61	821	4	1,954	10,496	4,646	345	70,845
บ้านฉาง	8	4	8	80	-	9,446	18,893	9,446	945	-
แกลง	28	7	18	207	1	4,686	18,742	7,289	634	131,196
วังจันทร์	4	5	5	52	-	6,523	5,219	5,219	502	-
บ้านค่าย	8	4	6	81	-	8,524	17,049	11,366	842	-
ปลวกแดง	6	6	6	71	-	11,791	11,791	11,791	996	-
เขาชะเมา	4	2	3	40	-	5,936	11,872	7,914	594	-
นิคมพัฒนา	6	2	3	38	-	8,419	25,257	16,838	1,329	-

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ธันวาคม 2562

ในส่วนของจำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน ประกอบด้วยแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 3,490 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 12,797 คน เภสัชกร 1 คนต่อประชากร 6,631 คน พยาบาล 1 คนต่อประชากร 525 คน ในส่วนของพยาบาลเทคนิคมีจำนวนเหลือน้อยเนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายในการลดจำนวนและปรับคุณวุฒิให้เป็นพยาบาลวิชาชีพ

(3) ด้านการศึกษา

การศึกษา มีสถานศึกษา 424 แห่ง แบ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 221 แห่ง และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/เอกชน 32 แห่ง ในการดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 154 แห่ง อื่นๆ 17 แห่ง และระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัย) 1 แห่ง สถานศึกษาที่สำคัญ เช่น สถาบันวิทยสิริเมธี (สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นสูงระยอง) สนับสนุนการจัดตั้งโดย กลุ่ม ปตท. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ระยอง หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดป่าประดู่ ระยอง เป็นต้น

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนโรงเรียนจำแนกตามสังกัดเป็นรายอำเภอ ปี 2562

อำเภอ	รวม	สังกัด			
		สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อื่นๆ
	424	**221**	**32**	**154**	**17**
เมืองระยอง	116	49	16	43	8
บ้านฉาง	41	15	8	16	2
แกลง	98	64	2	31	1
วังจันทร์	27	15	2	9	1
บ้านค่าย	59	30	1	26	2
ปลวกแดง	34	19	3	11	1
เขาชะเมา	23	16	-	6	1
นิคมพัฒนา	26	13	-	12	1

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดระยอง ธันวาคม 2562

ตารางที่ 26 แสดงห้องเรียน จำแนกตามสังกัด และระดับการศึกษา เป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา 2562

อำเภอ	รวม	สังกัด			
		สนง.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สนง.คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	ส่วนราชการอื่น
รวมยอด	**4,978**	**3,485**	**801**	**668**	**24**
อำเภอเมืองระยอง	2,010	1,071	433	491	15
อำเภอบ้านฉาง	458	264	167	21	6
อำเภอแกลง	951	846	85	20	-
อำเภอวังจันทร์	201	193	8	-	-
อำเภอบ้านค่าย	436	350	15	68	3
อำเภอปลวกแดง	455	329	93	33	-
อำเภอเขาชะเมา	171	171	-	-	-
อำเภอนิคมพัฒนา	296	261	-	35	-

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดระยอง ธันวาคม 2562

จำนวนห้องเรียนมีทั้งหมด 4,978 ห้อง ส่วนใหญ่สถานศึกษาสำคัญๆ จะกระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง

โดยกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดระยอง กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2560 – 2564 คือ **“คุณธรรมนำสังคมแห่งการเรียนรู้ สู่คุณภาพผู้เรียนและชีวิตอย่างสมดุล รักษ์ระยอง บนวิถีประชาคมอาเซียน”** กำหนดเป้าประสงค์ให้ ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณธรรม รักและภูมิใจในความเป็นระยอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอาเซียนอย่างมีความสุข และกำหนดเป้าประสงค์การศึกษาการจัดศึกษาแต่ละระดับ

ระดับปฐมวัย : รักระยอง มองอาเซียน

ระดับประถมศึกษา : ภูมิใจในความเป็นระยอง รู้จักอาเซียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : รักษ์ระยอง อยู่ร่วมกับอาเซียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา : พัฒนาระยองสู่ความยั่งยืน บนพื้นฐานความเป็นอาเซียน

(4) ด้านสังคม

เดิมชาวระยองส่วนใหญ่อาศัยตามบริเวณชายฝั่งทะเลและแม่น้ำ ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรมเป็นหลักต่อมาเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมากทั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม มีแรงงานจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ลักษณะทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น

1) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

รายงานฐานความผิดคดีอาญาที่สำคัญของตำรวจภูธรจังหวัดระยองปี 2562 มี คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ 345 คดี, คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 1,307 คดี, ฐานความผิดพิเศษ 111 คดี และคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย 12,312 คดี

ทั้งนี้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนยังเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดระยอง

2) ด้านความยากจน

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี 2559 คน จังหวัดระยองมีสัดส่วนคนยกจน จำนวน 2.17% คิดเป็น 19,300 คน ซึ่งต่ำกว่าเฉลี่ยระดับประเทศมาก ดังนั้น สถานการณ์ความยากจนจึงไม่น่าเป็นปัญหาสำคัญมากนัก

ตารางที่ 27 แสดง สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน วัดจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 2556 -2559

สัดส่วนคนจน (%)				**จำนวนคนจน (พันคน)**			
2556	2557	2558	2559	2556	2557	2558	2559
2.81	0.32	0.54	2.17	24.1	2.8	4.7	19.3

ที่มา : รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับภาคของประเทศไทยโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2561

3) ด้านสังคมทั่วไป

จากการสำรวจของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยองในปี 2560 พบสถานการณ์ในมิติต่างๆ

มิติสถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมาย (Target based)

สถานการณ์เด็ก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาสถานะความเป็นอยู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ กับปีที่ผ่านมาพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอาศัยอยู่กับครอบครัวยากจน/ ยากลำบาก นอกจากนี้มีประเด็นปัญหาของประชากรกลุ่มวัยเด็กที่รองลงมา คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตร

สถานการณ์เยาวชน ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการติดเหล้า/ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้มีประเด็นปัญหาของประชากรกลุ่มเยาวชนที่รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหา เยาวชนพิการขาดแคลนกายอุปกรณ์

สถานการณ์วัยแรงงาน ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการติดเหล้า/ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้มีประเด็นปัญหาของประชากรกลุ่มวัยแรงงานที่รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาวัยแรงงานพิการขาดแคลนกายอุปกรณ์

สถานการณ์ผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาสถานะความเป็นอยู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ กับปีที่ผ่านมาพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอาศัยอยู่กับครอบครัวยากจน/ ยากลำบาก นอกจากนี้มีประเด็นปัญหาของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่รองลงมา คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาการไม่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

สถานการณ์ครอบครัว ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้มีประเด็นปัญหาของครอบครัวที่รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีการกระทำความรุนแรงต่อกัน และครอบครัวที่ดารงชีพด้วยการเร่ร่อนขอทาน

สถานการณ์ชุมชน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจานวนชุมชนที่มีปัญหาสังคมกับปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนร้านขายเหล้า/ บุหรี่ที่มีอยู่ในชุมชน และพื้นที่สร้างสรรค์ เช่น ลานกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย ในขณะที่สถานประกอบการเริงรมย์ในชุมชน เช่น ร้านคาราโอเกะ สนุกเกอร์ ร้านเกมส์ ฯลฯ มีจำนวนลดลง

มิติสถานการณ์เชิงประเด็นสังคม (Issue based)

ลำดับที่ 1 ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ผู้ประสบปัญหาส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน รองลงมา คือ ผู้สูงอายุ และเยาวชน

ลำดับที่ 2 ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ ผู้ประสบปัญหาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ รองลงมา คือ แรงงาน

ลำดับที่ 3 ปัญหาผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ

ลำดับที่ 4 ปัญหาผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง ติดเตียง/ ติดบ้าน

ลำดับที่ 5 ปัญหาคนพิการขาดแคลนกายอุปกรณ์ ผู้ประสบปัญหาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ รองลงมา คือ วัยแรงงาน และเยาวชน

ลำดับที่ 6 ปัญหาเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตร

มิติสถานการณ์เชิงพื้นที่ (Area based)

อำเภอแกลง ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ

อำเภอนิคมพัฒนาปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาคนพิการขาดแคลนกายอุปกรณ์

อำเภอปลวกแดง ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ รองลงมา คือ ปัญหา การมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง ติดเตียง/ ติดบ้าน

อำเภอเขาชะเมา ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ รองลงมา คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง ติดเตียง/ ติดบ้าน

อำเภอบ้านค่าย ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ รองลงมา คือ ปัญหาผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ และปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

อำเภอบ้านฉาง ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ รองลงมา คือ ปัญหาผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ และปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

อำเภอเมืองระยอง ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาผู้สูงอายุไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ

อำเภอวังจันทร์ ปัญหาสังคมที่พบส่วนใหญ่ คือ ปัญหาผู้สูงอายุป่วยเรื้อรัง ติดเตียง/ ติดบ้าน รองลงมา คือ ปัญหาสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

จากประเด็นปัญหาด้านสถานะความเป็นอยู่ และปัญหาด้าน การมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีการกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอ และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงผลการพัฒนาที่ยังกระจายไปไม่ทั่วถึง แม้ว่าจังหวัดระยองจะมีเศรษฐกิจเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีรายได้ต่อหัวประชากรในระดับสูง แต่ในขณะเดียวกันผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่ายังมีประชากรบางส่วนที่มีความยากจน/ ยากลำบาก ถูกทอดทิ้ง ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง และไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ อีกทั้งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ติดเหล้า ติดเกมส์ ติดการพนัน ติดยาเสพติด มั่วสุมสร้างความเดือดร้อนราคาญ ฯลฯ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา เช่น การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การกระทำความรุนแรง ฯลฯ ส่งผลต่อคุณภาพประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

(5) ด้านความมั่นคง

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดชายทะเล ภัยคุกความมั่นคงส่วนใหญ่เป็น “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ “Non-Traditional Threat” เป็นภัยคุกคามในทุกๆ มิติ ที่ไม่ใช่ภัยคุกคามเฉพาะมิติด้านทางการทหาร ปัจจุบันและอนาคต ภัยคุกคามสำคัญที่มีผลกระทบต่อความอยู่ดีกินดีและคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ได้แก่

1. ยาเสพติด อยู่ในระดับไม่รุนแรงไม่พบการผลิตในพื้นที่มีผู้เสพ/ ผู้ติดยาเสพติดกระจายตัวอยู่ในทุกพื้นที่ของอำเภอ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดสามารถควบคุมได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน แต่เนื่องจากปัญหายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ปัญหายาเสพติดขยายตัวมากขึ้นประกอบกับสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันเริ่มปรากฏปัญหาเพิ่มมากขึ้น ยังคงมีบางพื้นที่ที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษและต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดและแหล่งมั่วสุม พื้นที่แพร่ระบาด ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอปลวกแดง และมาบตาพุด เครือข่ายกลุ่มการค้า ได้แก่ เครือข่ายกลุ่มผู้ต้องหาพ้นโทษ หรือได้รับการพักการลงโทษแล้วมาจับกลุ่มรวมกันค้ายาเสพติด

ยาเสพติดที่ลักลอบเข้ามาในพื้นที่ มีทั้งที่มาจากประเทศกัมพูชา ผ่านเข้ามาทางจังหวัดสระแก้ว โดยผ่านเข้ามาจากจังหวัดชลบุรี เข้ามาทางอำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง และอำเภอนิคมพัฒนา และเข้ามาทางชายแดนจังหวัดจันทบุรี โดยใช้เส้นทางอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา กับที่เข้ามาทางภาคเหนือ โดยมีแหล่งพักยาในพื้นที่เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีการติดต่อสั่งงานจากเครือข่ายญาติผู้ต้องขังในเรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางชลบุรี และเรือนจำกลางบางขวาง และจากสถานการณ์ล่าสุดมีการลักลอบขนยาเสพติดโดยเส้นทางน้ำทางชายฝั่งทะเล ยาเสพติดที่พบค้าแพร่ระบาด ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา เคตามีน และยาอี โดยมีราคายาเสพติดดังนี้

ยาบ้า จำหน่ายเม็ดละ 250 – 300 บาท
ไอซ์ จำหน่ายกรัมละ 1,500 – 3,000 บาท
กัญชา จำหน่ายห่อละ 100/500/1,000 บาท
เคตามีน จำหน่ายกรัมละ 1,500 – 3,000 บาท
ยาอี จำหน่ายเม็ดละ 250 – 300 บาท

จากการจับกุมคดียาเสพติด พบว่ามีอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โรงงาน เกษตร และนักเรียน ตามลำดับ

รูปแบบการค้า นักค้ารายใหญ่จะติดต่อผ่านการสั่งงานงานจากเครือข่ายญาติผู้ต้องขังในเรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางชลบุรี สั่งการให้ลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่นำเข้าตามแนวชายแดนด้านประเทศพม่า กัมพูชา และลาว เข้าสู่แหล่งเก็บพักในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ชลบุรี และฉะเชิงเทรา มีกลุ่มนักค้าสำคัญในพื้นที่เป็นผู้ติดต่อรับเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่และให้นักค้ารายย่อยส่วนใหญ่เป็นผู้เสพไปจำหน่ายต่ออีกทอด บางครั้งพบทำหน้าที่ส่งมอบยาเสพติดให้ลูกค้าตามคำสั่งของผู้ค้า

รายที่ใหญ่ขึ้นไป ส่วน การซุกซ่อนจะหลากหลายแต่ที่นิยมคือ ไม่เก็บยาเสพติดไว้กับตัว เมื่อได้รับการติดต่อสั่งซื้อจากลูกค้าจึงจะติดต่อไปหานักค้ารายใหญ่ขอรับยาบ้ามาจำหน่ายให้ ส่วนนักค้ารายใหญ่ จะซุกซ่อนไว้ในบ้านพัก หรือที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ต่างๆ โดยใช้โทรศัพท์แบบเติมเงินในการติดต่อกับเครือข่าย และมักเปลี่ยนหมายเลขโทรศัพท์ตลอด จะใช้การโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร

จังหวัดระยองไม่มีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านแต่มีเส้นทางผ่านจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ตอนใน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหรรม และพื้นที่สวนผลไม้ สวนยางพารา มีการขยายตัวของชุมชนเมืองหนาแน่นและรวดเร็ว โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณแหล่งอุตสาหกรรม มีประชากรแฝงทั้งชาวไทย และต่างด้าว เข้ามาพักอาศัยทำงานจำนวนมาก ในขณะที่งบประมาณ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่สำหรับบริการ ดูแลในพื้นที่ยังคงมีปริมาณคงเดิม ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง จึงทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม และปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดตามมา

2. ประชากรแฝง จากการสำรวจจำนวนประชากรแฝงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2552 จังหวัดระยองมีประชากรแฝงจำนวน 455,138 คน ผู้ประกันตนที่ไม่ได้ย้ายทะเบียนราษฎร์มีจำนวนถึง 253,414 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.7 ของประชากรแฝงทั้งจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุดมีจำนวน 106,101 คน สูงกว่าประมาณ 1 เท่าของจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ คาดการณ์แนวโน้มประชากรแฝงจังหวัดระยองในระยะข้างหน้า จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 796,510 คนเป็นอย่างน้อยในปี 2560 โดยมีสัดส่วนประชากรแฝงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจะต้องมีแผนการรองรับสัดส่วนความต้องการที่เพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรปีซึ่งได้มีการการรณรงค์ให้ย้ายทะเบียนบ้านมาที่จังหวัดระยอง ซึ่งดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งต่อการการคาดประมาณประชากรเพื่อวางแผน เช่น แผนสาธารณูปโภค แผนการใช้ที่ดิน แผนสิ่งแวดล้อม หรือเรื่อง ขยะ น้ำเสียซึ่งพบประเด็นสำคัญ คือ

1) ประชาชนที่ย้ายเข้าไปทำงานในพื้นที่จังหวัดระยองที่เป็นคนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ในทะเบียนราษฎร์ แม้ว่าการย้ายชื่อในทะเบียนราษฎร์สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว และกฎหมายกำหนดให้แจ้งย้ายที่อยู่ภายใน 15 วัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่มีสิ่งจูงใจให้ย้ายชื่อเข้าในทะเบียนราษฎร์ตามที่อยู่จริงและบทกำหนดโทษที่ไม่รุนแรงนัก

2) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การจัดการขยะมูลฝอย และการประปา เริ่มที่จะเป็นปัญหากับส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ ซึ่งต้องวางแผนในการดำเนินการแก้ไขต่อไป

3) ระบบการจัดสรรภาษีและงบประมาณ โดยอาศัยฐานจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์อาจไม่เหมาะสมกับจังหวัดที่เป็นฐานเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของประเทศ

4) ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องประชากรแฝงโดยตรง

3) แรงงาน

เดือนกันยายน 2562 ประชากรและกำลังแรงงาน จังหวัดระยองมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 919,572 คน เป็นผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 758,285 คน จำแนกเป็น ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 576,005 คน แยกเป็น ผู้มีงานทำ 570,199 คน ผู้ว่างงาน 5,806 คน ขณะที่ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน มีจำนวน 182,280 คน และผู้อายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 161,287 คน

การมีงานทำ ผู้มีงานทำในจังหวัดระยอง จำนวน 570,119 คน พบว่าทำงานในภาคเกษตรกรรม 124,830 คน คิดเป็นร้อยละ 21.89 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนผู้ทำงานนอกภาคเกษตร มีจำนวน 445,369 คน คิดเป็นร้อยละ 78.11 ของผู้มีงานทำทั้งหมด โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมจะทำงานในอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุด 162,722 คน คิดเป็นร้อยละ 36.54 ของผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ การขายส่ง การขายปลีก 75,402 คน ร้อยละ 16.93 กิจการโรงแรมและภัตตาคาร 54,732 คน ร้อยละ 12.29 การก่อสร้าง 48,009 คน ร้อยละ 10.78 และกิจกรรมบริการด้านอื่นๆ 22,829 คน ร้อยละ 5.13

การว่างงาน จังหวัดระยองมีผู้ว่างงานจำนวนทั้งสิ้น 5,806 คน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.01 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสที่แล้วที่มี 6,609 คน (ร้อยละ 1.12 ของกำลังแรงงานทั้งหมด) ลดลงร้อยละ 0.11 (803 คน) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มผู้ว่างงานจำแนกตามเพศแล้ว พบว่าเพศชายอัตราการว่างงานสูงกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีอัตราการว่างงาน 2,963 คน คิดเป็นร้อยละ 0.52 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ในขณะที่เพศหญิงมีอัตราการว่างงาน 2,843 คน คิดเป็นร้อยละ 0.49 ของกำลังแรงงานทั้งหมด

แรงงานนอกระบบ จากข้อมูลเบื้องต้นปี 2561 มีผู้ทำงานอยู่ในแรงงานนอกระบบจำนวน 228,914 คน หรือร้อยละ 41.15 ของประชากรที่มีงานทำ ทั้งนี้ แรงงานนอกระบบเหล่านี้จะทำงานในภาคเกษตร จำนวน 83,379 คน หรือร้อยละ 36.42 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด ขณะที่นอกภาคเกษตรมีจำนวน 145,535 คน หรือร้อยละ 63.58 ซึ่งกลุ่มนอกภาคเกษตรนี้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่าอุตสาหกรรมที่มีจำนวนแรงงานนอกระบบสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) การขายส่ง การขายปลีก จำนวน 55,607 คน คิดเป็นร้อยละ 38.21ของแรงงานนอกระบบที่อยู่นอกภาคเกษตรทั้งหมด 2) ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร จำนวน 36,598 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15 และ 3) การผลิต จำนวน 10,974 คน คิดเป็นร้อยละ 7.54 4) การก่อสร้าง 9,226 คน คิดเป็นร้อยละ 6.34 และ 5) การขนส่ง 4,001 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 (ข้อมูลแรงงานนอกระบบปี 2561 เป็นข้อมูลล่าสุดที่สำนักงานสถิติจังหวัดระยองจัดเก็บ)

การบริการจัดหางานในประเทศ ไตรมาสที่ 3 ปี 2562 (กรกฎาคม – กันยายน 2562) นายจ้าง/สถานประกอบการได้แจ้งตำแหน่งงานว่าง จำนวน 905 อัตรา มีผู้ลงทะเบียนสมัครงานจำนวน 3,187 คน ได้รับการบรรจุงาน 1,655 คน (การบรรจุงานเป็นการบรรจุงานจากตำแหน่งงานว่างสะสม) โดยการบรรจุงานจะมีอัตราการบรรจุงานต่อตำแหน่งงานว่างร้อยละ 182.87 ส่วนตำแหน่งงานว่างตามระดับการศึกษาที่ต้องการสูงสุดคือ ระดับ ปวส. มีความต้องการร้อยละ 20.66 (187 อัตรา) รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ร้อยละ 19.67 (178 อัตรา) มัธยมศึกษา ร้อยละ 19.23 (174 อัตรา) ปวช. ร้อยละ 15.14 (137 อัตรา) อนุปริญญา ร้อยละ 13.70 (124 อัตรา) และปริญญาตรี ร้อยละ 11.60 (105 อัตรา) สำหรับอาชีพที่มีการบรรจุงานมากที่สุด คือ อาชีพผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบการ ร้อยละ 25.44 (421 อัตรา) และอุตสาหกรรมที่มีตำแหน่งงานว่างมากที่สุด คือ การผลิต ร้อยละ 47.40 (429 อัตรา)

การใช้แรงงานต่างด้าว ไตรมาส 3 ปี 2562 (กรกฎาคม – กันยายน 2562) จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานคงเหลือ ณ เดือนกันยายน 2562 มีจำนวน 97,812 คน จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้

1. คนต่างด้าวตลอดชีพ ได้แก่ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและทำงานตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 (ในจังหวัดระยองไม่มีคนต่างด้าวประเภทนี้)

2. คนต่างด้าวมาตรา 9 ประเภททั่วไป ได้แก่ คนต่างด้าว ที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมิใช่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่าน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 4,168 คน

3. คนต่างด้าว มาตรา 9 พิสูจน์สัญชาติ ได้แก่ คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมืองได้รับผ่อนผันให้ทำงานและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามมติคณะรัฐมนตรี ได้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติและปรับสถานการณ์เข้าเมืองถูกกฎหมายเรียบร้อยแล้ว จำนวน 58,811 คน

4. คนต่างด้าวมาตรา 9 นำเข้าตาม MOU ได้แก่ คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาทำงานตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศต้นทาง จำนวน 26,595 คน

5. คนต่างด้าว มาตรา 12 ประเภทส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน (พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520) หรือกฎหมายอื่น ได้แก่ พระราชบัญญัตินิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ.2514 เช่น นักลงทุน ช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ จำนวน 6,871 คน

6. ประเภทชนกลุ่มน้อย ได้แก่ คนต่างด้าวที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกระทรวงมหาดไทย ได้ออกเอกสารเพื่อรอพิสูจน์สถานะยื่นขอใบอนุญาตทำงาน จำนวน 1,367 คน

7. มติ ครม. (3 สัญชาติ) ไตรมาส 3 ไม่มีการเข้าเมืองของคนต่างด้าวประเภทนี้

แรงงานไทยในต่างประเทศ ในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2562 จังหวัดระยองมีผู้ได้รับอนุมัติไปทำงานต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 248 คน วิธีการเดินทางพบว่าไปโดยวิธี Re-Entry มากที่สุด (ผู้ลงทะเบียนแจ้งความประสงค์เดินทางกลับไปทำงานต่างประเทศ) จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 55.24 รองลงมา ได้แก่ วิธีนายจ้างพาไปฝึกงาน 70 คน (ร้อยละ 28.23) วิธีนายจ้างพาไปทำงาน 37 คน (ร้อยละ 14.92) และเดินทางด้วยตนเอง 4 คน (ร้อยละ 1.61) ส่วนภูมิภาคที่แรงงานไทยไปทำงานส่วนใหญ่คือทวีปเอเชีย มีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 69.35 ของแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด ที่เหลือทำงานในภูมิภาคอื่นๆ 76 คน (ร้อยละ 30.65) ส่วนผู้แจ้งความประสงค์ไปทำงานต่างประเทศ ในไตรมาสนี้ มี

จำนวน 54 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 รองลงมา ได้แก่ ระดับ ปวช. ปวส. ปวท. อนุปริญญา 14 คน (ร้อยละ 25.93) ระดับปริญญาตรี 4 คน (ร้อยละ 9.26) และระดับประถมศึกษา 1 คน (ร้อยละ 1.85)

การประกันสังคม พบว่าจังหวัดระยองมีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคม จำนวน 9,321 แห่ง มีผู้ประกันตนรวมทั้งสิ้น 548,465 คน เป็นผู้ประกันตนมาตรา 33 จำนวน 480,012 คน ผู้ประกันตนมาตรา 39 จำนวน 33,145 คน และผู้ประกันตนมาตรา 40 จำนวน 35,308 คน และมีสถานพยาบาลในสังกัดประกันสังคม ที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐบาล จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลระยอง โรงพยาบาลเอกชน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลมงกุฎระยอง และโรงพยาบาลจุฬารัตน์ระยอง กองทุนประกันสังคม มีการจ่ายเงินกองทุน 322,891,089.49 บาท มีผู้ใช้บริการจำนวน 183,960 คน หรือร้อยละ 33.54 ของผู้ประกันตนทั้งหมด ประเภทประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ สงเคราะห์บุตร จำนวน 144,200 คน หรือร้อยละ 78.39 ของผู้ใช้บริการทั้งหมด สำหรับปริมาณการจ่ายเงินประโยชน์ทดแทน พบว่ากรณีสงเคราะห์บุตรมีการจ่ายเงินสูงสุดถึง 93,202,600.00 บาท หรือร้อยละ 28.87 ของเงินประโยชน์ทดแทนที่จ่าย

การประสบอันตราย/เจ็บป่วยจากการทำงาน ในช่วงไตรมาส 3 ปี 2562 จังหวัดระยองมีการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานจำนวน 941 คน โดยประเภทความร้ายแรง พบว่าส่วนใหญ่จะหยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 728 คน คิดเป็นร้อยละ 77.36 หยุดงานเกิน 3 วัน จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 22 สูญเสียอวัยวะบางส่วน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.21 และตาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.43

การเลิกจ้างแรงงาน มีสถานประกอบกิจการในจังหวัดระยองที่เลิกกิจการจำนวน 205 แห่ง จำนวนพนักงานที่ถูกเลิกจ้าง 1,052 คน โดยประเภทอุตสาหกรรมที่เลิกจ้างพนักงานมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 574 คน คิดเป็นร้อยละ 54.56 รองลงมา ได้แก่ การก่อสร้าง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 17.97 กิจการประเภทอื่นๆ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 7.98 และการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1.52

แนวโน้มความต้องการแรงงานในพื้นที่ EEC มากกว่าจำนวนกำลังแรงงานที่สามารถผลิตได้ ผลประมาณการของมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง คาดการณ์ว่าเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ EEC จะมีกาลังแรงงานทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 3.5 แสนคน ในขณะที่ความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 4.2 แสนคน โดยจังหวัดในพื้นที่ EEC จะมีกาลังแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 4.4 หมื่นคน น้อยกว่าความต้องการแรงงานที่เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 5.4 หมื่นคน ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มที่ความต้องการแรงงานจะเพิ่มสูงขึ้นจนกำลังแรงงานที่มีไม่สามารถตอบสนองได้อย่างเพียงพอ

ตารางที่ 28 ประมาณการกำลังแรงงานและความต้องการแรงงาน ในปี 2560 – 2564

	2560F	2561F	2562F	2563F	2564F
กำลังแรงงาน					
ภาพรวมประเทศ (ก่อน EEC)	38,498,759	38,943,671	39,400,945	39,829,464	40,265,065
ภาพรวมประเทศ (EEC)	38,498,759	39,036,048	39,617,921	40,263,505	40,929,201
ส่วนต่าง	-	92,377	216,976	434,041	664,136
อัตราการเติบโต		-	1.35	1.00	0.53
พื้นที่ 3 จังหวัด (ก่อน EEC)	2,440,939	2,454,537	2,468,552	2,481,213	2,494,086
พื้นที่ 3 จังหวัด (EEC)	2,440,939	2,464,545	2,498,631	2,536,882	2,576,482
ส่วนต่าง	-	10,008	30,079	55,669	82,396
อัตราการเติบโต		-	2.01	0.85	0.48
การจ้างงาน					
ภาพรวมประเทศ (ก่อน EEC)	37,977,653	38,279,843	38,593,051	38,868,258	39,148,295
ภาพรวมประเทศ (EEC)	37,977,653	38,406,475	38,869,659	39,382,118	39,908,924
ส่วนต่าง	-	126,631	276,608	513,860	760,629
อัตราการเติบโต		-	1.18	0.86	0.48
พื้นที่ 3 จังหวัด (ก่อน EEC)	2,041,038	2,057,532	2,074,703	2,089,870	2,105,371
พื้นที่ 3 จังหวัด (EEC)	2,041,038	2,069,921	2,111,164	2,157,753	2,206,259
ส่วนต่าง	-	12,389	36,461	67,882	100,888
อัตราการเติบโต		-	1.94	0.86	0.49

ที่มา: ประมาณการโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) ทรัพยากรธรรมชาติ

1. แร่ธาตุ

มีทรัพยากรแร่อยู่หลายชนิด แร่ที่มีปริมาณมากที่สุดคือแร่ทรายแก้ว แร่หินอุตสาหกรรม ชนิดหินแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง แร่หินประดับชนิดหินแกรนิต แร่หินประดับชนิดหินไนส์ แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินไนส์เพื่อการก่อสร้าง แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง แร่อุตสาหกรรมและแร่เศรษฐกิจอื่นๆที่สำรวจพบได้แก่ แร่ดินขาว แร่เฟลด์สปาร์ แร่วอร์ทซ์ แร่ทองคำ นอกจากนี้ยังพบว่ามีกลุ่มแร่ที่หายากสะสมตัวอยู่ตามชายฝั่งและในทะเล ได้แก่ แร่ดีบุก แร่โรมาไซด์ แร่เซอร์คอน แร่ซีโนไทม์ แร่ลูโคซีน แร่ซิลเมไนท์ แร่รูไทล์ แร่โคซลัมไบท์และแร่แทนทาไลท์

ชนิดและผลผลิตแร่ที่สำคัญของจังหวัดระยอง

1) แร่ทรายแก้ว ส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่ตำบลซากพง ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง และตำบลเพ ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมทรายแก้ว กระจก ขวด สารเคมี ตัวเร่งปฏิกิริยาในการถลุงโลหะ เซรามิค

2) แร่อุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง มีประมาณ 200 ไร่ ที่ตำบลกองดิน อำเภอแกลงและตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา ผลิตแร่เพื่อใช้ในการก่อสร้างทั่วไป

3) แร่หินอุตสาหกรรมชนิดแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง มีการผลิตในท้องที่ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง แร่ที่ผลิตได้นอกจากใช้ในการก่อสร้างทั่วไปแล้ว ยังใช้ในโครงการขนาดใหญ่ เช่น ถมทะเลเพื่อก่อสร้างท่าเทียบเรือ เนื่องจากมีคุณสมบัติคงทนจากการผุกร่อนจากน้ำทะเลได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ยังมีก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย ส่งมายังโรงแยกก๊าซธรรมชาติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่จังหวัดระยอง นับเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ยิ่งใหญ่ของประเทศ

ตารางที่ 29 แสดงจำนวนเหมืองแร่ จำนวนคนงานและปริมาณแร่ที่ผลิตได้จำแนกตามชนิดแร่ ปี 2557- 2561

ปี	2557	2558	2559	2560	2561
จำนวนเหมืองแร่ (แห่ง)	10	9	12	20	22
จำนวนคนงาน (คน)	45	40	115	200	431
ปริมาณแร่ที่ผลิตได้ (เมตริกตัน)					
แร่ทรายแก้ว	351,412	981,658	1,436,253	824,185	753,829
แร่ดินขาว (ดินเหนียวสี)	9,138	-	-	-	-
แร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง	757,823	820,095	1,134,195	1,358,075	1,926,640
แร่หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง	2,134,404	2,035,173	238,318,615	1,189,206	1,299,168
ปริมาณแร่ที่ผลิตได้ (เมตริกตัน)	**3,252,777**	**3,836,926**	**240,889,063**	**3,371,466**	**3,979,637**

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง ธันวาคม 2561

การผลิตแร่ที่สำคัญ (แร่ทรายแก้ว แร่หินปูน แร่หินแกรนิต แร่ดินเหนียวสีขาว) ปี 2555- 2560 พบว่ามีการผลิตสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างมีปริมาณการผลิตมาก ส่วนแร่ทรายแก้วมีปริมาณการผลิตลดลงในปี 2561

(2) ป่าไม้

มีเนื้อที่ป่า 182,276 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.96 ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่ตาม พ.ร.ฎ. กำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ โดยแยกเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 8 แห่ง เนื้อที่ 821.99 ตารางกิโลเมตร หรือ 513,743 ไร่ อุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด พื้นที่ 81,875 ไร่ และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง พื้นที่ 42,400 ไร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 198.84 ตารางกิโลเมตรหรือ 124,275 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤาไน พื้นที่ 32,875 ไร่ และสวนรุกขชาติ 2 แห่งคือสวนรุกขชาติเพและสวนรุกขชาติหนองสนม ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้ง นอกจากนี้ยังมีป่าชายเลน ป่าเบญจ-พรรณและป่าละเมาะ การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้ พบว่าเนื้อที่ป่าไม้ที่ลดลงในอัตราที่ลดลง เนื่องจากเนื้อที่ป่าที่เหลืออยู่ในเขตอนุรักษ์และภูเขาสูงชันไม่เหมาะกับการทำเกษตร รวมทั้งการปฏิบัติงานป้องกันรักษาป่าอย่างเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ สภาพปัญหาป่าไม้บางส่วนไม่ได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องจากอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองสหกรณ์นิคมและพื้นที่เขาเล็กๆน้อยๆ ประกอบกับ

ปัจจุบันกฎหมายป่าชุมชนที่มุ่งเน้นให้ประชาชนร่วมจัดการป่าไม้ยังไม่ได้บังคับใช้ เพราะอยู่ระหว่างการพิจารณาหากกฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ได้ คาดว่าจังหวัดระยองจะมีเนื้อที่ป่าเพิ่มขึ้นเนื่องจากความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันรักษาป่าและการฟื้นฟูป่า

ตารางที่ 30 แสดงรายละเอียดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายในท้องที่จังหวัดระยอง

ลำดับที่	ชื่อ	พื้นที่ (ไร่)
1	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด	81,875
2	อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง	42,400
3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤาไน	32,875
	รวม	**157,150**

หมายเหตุ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายในลำดับที่ 2. และ 3. ทับซ้อนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้สำรวจสถานภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าชายเลนในเขตป่าสงวนแห่งชาติและนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ พบว่าจังหวัดระยอง มีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด 31,749.02 ไร่ มีพื้นที่ป่าชายเลนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งหมด 9,898.80 ไร่ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดระยอง เกิดจากการใช้ประโยชน์11,283.57 ไร่

ตารางที่ 31 พื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าชายเลนในจังหวัดระยอง

อำเภอและตำบล	พื้นที่
อำเภอเมือง	**507.80**
ตำบลแกลง	-
ตำบลเชิงเนิน	31.73
ตำบลท่าประดู่	252.28
ตำบลเนินพระ	223.79
อำเภอแกลง	**10,775.77**
ตำบลกร่ำ	560.32
ตำบลกองดิน	1,062.92
ตำบลคลองปูน	1,489.32
ตำบลซากพง	131.77
ตำบลทางเกวียน	1,599.64
ตำบลทุ่งควายกิน	1,673.88
ตำบลเนินฆ้อ	1,806.72
ตำบลบ้านนา	76.61
ตำบลปากน้ำประแสร์	1,084.27
ตำบลพังราด	1,039.59
ตำบลวังหว้า	250.74
รวมพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าชายเลนทั้งจังหวัด	**11,283.57**

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งปี 2555

(3) แหล่งน้ำและการชลประทาน

1) แม่น้ำ มีแม่น้ำที่สำคัญ 3 สาย ได้แก่

- แม่น้ำระยองหรือคลองใหญ่ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขา กองซองและเขาพนมศาสตร์ ซึ่งไหลมาตามคลองต่างๆ แล้วมารวมกันเรียกว่าคลองใหญ่และไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

- แม่น้ำประแสร์ มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ เขาอ่างฤาไน เขาหินโรง เขาอ่างกระเด็น ไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ หลายสาย เช่น คลองประแสร์ คลองปลิง คลองบ่อทอง ห้วยหินคม คลองเจว็ด คลองตากล้วย คลองชุมแสง คลองไผ่เหนือ - ใต้ คลองตวาด คลองพังหวาย คลองจำกา คลองใช้ คลองแหวน คลองโพล้ คลองทาสีแก้วและคลองหนองพลงแล้วไหลมารวมกันเรียกว่าแม่น้ำประแสร์ มีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตรและไหลลงสู่ทะเลที่บ้านปากน้ำ ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

- แม่น้ำพังราด ประกอบด้วย แม่น้ำสายสั้นๆ ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง และอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยในเขตจังหวัดจันทบุรีลำนาสาขาที่กำเนิดจากเขาดง และเขาทลายไหลมาบรรจบกัน แล้วไหลรวมลงใต้เป็นแนวเขตระหว่างจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดระยอง ลงสู่ปากน้ำพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

2) ลำคลอง จังหวัดระยองมีคลองต่างๆ ถึง 170 คลอง ซึ่งมีน้ำใช้ตลอดปีที่สำคัญ ได้แก่

- คลองดอกกราย มีความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเขาชากกล้วยในเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไหลลงคลองหนองปลาไหลก่อนที่จะบรรจบกับคลองใหญ่

- คลองหนองปลาไหล มีความยาวประมาณ 42 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาน้ำโจน เขาชมพู่และเขาเรือตกในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ เช่น คลองระวิง คลองกร่ำ คลองปลวก-แดง จังหวัดระยอง ไหลมารวมกัน เรียกว่า คลองหนองปลาไหล แล้วไหลลงสู่คลองใหญ่ที่บ้านหัวทุ่ง ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย

- คลองโพล้ มีความยาวประมาณ 38 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเขาชมูน เขาชะเอมและเขาปลายคลองโพล้ ไหลลงสู่แม่น้ำประแสร์ที่บ้านท่ากระชาย อำเภอแกลง

- คลองทับมา มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาต่างๆ เช่น เขาจอมแห เขาเกตุ เขากระบอก ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ เช่น คลองชากใหญ่ คลองหนองหล้าและคลองช้างตายไหลมารวมกันเรียกว่าคลองทับมาและไหลลงสู่แม่น้ำระยองที่บ้านเกาะกลอย อำเภอเมืองระยอง

- คลองระโอก มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาชะเมาซึ่งไหลมาตามคลองต่างๆ เช่น คลองเขาจุด คลองสะท้อนและคลองน้ำเป็น ไหลมารวมกันเรียกว่าคลองระโอกและไหลลงสู่คลองโพล้ที่บ้านเนินสุขสำราญ อำเภอแกลง

3) แหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำใต้ดินมีคุณภาพปานกลางถึงคุณภาพดี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลงและอำเภอวังจันทร์

4) การชลประทาน จังหวัดระยองมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้สำหรับการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภคและการอุตสาหกรรม มีโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง จำนวน 5 โครงการสามารถเก็บกักน้ำได้ 542.65 ล้าน ลบ.ม.และมีพื้นที่ชลประทานได้รับประโยชน์ 201,700 ไร่ แบ่งเป็น 3 ประเภทหลักๆ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) โครงการชลประทานเพื่อการอุตสาหกรรมมีจำนวน 2 โครงการ คือ โครงการอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและอ่างเก็บน้ำดอกกราย

(2) โครงการชลประทานเพื่อป้องกันน้ำเค็มและอุทกภัยและเก็บกักน้ำ มีจำนวน 6 โครงการ คือ โครงการป้องกันอุทกภัยระยอง บ้านค่าย อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำคลองกระโอก และโครงการป้องกันน้ำเค็มลุ่มแม่น้ำประแสร์

(3) โครงการชลประทานเพื่อการเกษตรจังหวัดระยอง มีจำนวน 5 โครงการ คือ โครงการป้องกันอุทกภัยจังหวัดระยอง บ้านค่าย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำคลองระโอกและโครงการป้องกันน้ำเค็มลุ่มแม่น้ำประแสร์

ตารางที่ 32 แสดงข้อมูลแหล่งน้ำจำแนกตามประเภทแหล่งน้ำ เป็นรายอำเภอ

อำเภอ	2560								2561							
	ประเภทแหล่งน้ำ								ประเภทแหล่งน้ำ							
	รวม	อ่างเก็บน้ำ			ฝาย	ทำนบ	สระ	คูคลอง	รวม	อ่างเก็บน้ำ			ฝาย	ทำนบ	สระ	คูคลอง
		ใหญ่	กลาง	เล็ก						ใหญ่	กลาง	เล็ก				
รวม	**290**	**2**	**3**	**10**	**56**	**3**	**155**	**61**	**290**	**2**	**3**	**10**	**56**	**3**	**155**	**61**
เมืองระยอง	32	-	-	3	4	-	12	13	32	-	-	3	4	-	12	13
บ้านฉาง	7	-	-	1	3	-	2	1	7	-	-	1	3	-	2	1
แกลง	72	-	1	-	13	3	42	13	72	-	1	-	13	3	42	13
วังจันทร์	53	1	-	3	13	-	30	6	53	1	-	3	13	-	30	6
บ้านค่าย	38	-	-	1	4	-	18	15	38	-	-	1	4	-	18	15
ปลวกแดง	22	1	2	-	7	-	8	4	22	1	2	-	7	-	8	4
เขาชะเมา	4	-	-	2	2	-	-	-	4	-	-	2	2	-	-	-
นิคมพัฒนา	62	-	-	-	10	-	43	9	62	-	-	-	10	-	43	9

ที่มา : โครงการชลประทานจังหวัดระยอง พ.ศ. 2561

ตารางที่ 33 แสดงข้อมูลโครงการขนาดใหญ่ของชลประทานระยอง

ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง		ปริมาณการเก็บน้ำ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
	ตำบล	อำเภอ		
อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล	ละหาร	ปลวกแดง	163.75	36,000
อ่างเก็บน้ำดอกกราย	แม่น้ำคู่	ปลวกแดง	71.40	1,200
อ่างเก็บน้ำคลองระโอก	ทุ่งควายกิน	แกลง	19.50	7,500

ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง		ปริมาณการเก็บน้ำ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
	ตำบล	อำเภอ		
อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่	ละหาร	ปลวกแดง	40.00	20,000
อ่างเก็บน้ำประแสร์	ชุมแสง	วังจันทร์	248.00	137,000
รวม	-	-	**542.65**	**201,700**

ที่มา : โครงการชลประทานจังหวัดระยอง 2561

การจัดการน้ำของจังหวัดระยอง แบ่งตามสภาพทางลุ่มน้ำ 2 พื้นที่ลุ่มน้ำ ได้แก่ พื้นที่ลุ่มน้ำคลองใหญ่ (แม่น้ำระยอง) ขนาดพื้นที่รับน้ำประมาณ 1,800 ตร.กม. ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ พื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ ขนาดพื้นที่รับน้ำประมาณ 1,500 ตร.กม. ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำประแสร์ และอ่างเก็บน้ำคลองระโอก การขยายตัวในพื้นที่เศรษฐกิจในจังหวัดระยองอย่างรวดเร็ว สภาพความต้องการใช้น้ำ ประกอบด้วย

1) ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ประเมินจากจำนวนประชากรกับอัตราการใช้น้ำของประชากรโดยทำการประเมินความต้องการในอนาคต 5 และ 10 ปี ความต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคปัจจุบัน เท่ากับ 40.42 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี และจะเพิ่มเป็น 45.3 และ 50.6 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ในระยะ 5 และ 10 ปี ตามลำดับ

2) ใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม มีผู้ใช้น้ำที่เป็นนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง แนวโน้มของการเจริญเติบโตด้านอุตสาหกรรมและแผนการพัฒนานิคมอุสาหกรรมในระยะ 10 ปี ความต้องการใช้น้ำเพื่ออุตสาหกรรมปัจจุบัน เท่ากับ 173.11 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี และจะเพิ่มเป็น 191.40 และ 224.02 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ในระยะ 5 และ 10 ปี ตามลำดับ

3) ใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยว ประเมินจากจำนวนผู้ท่องเที่ยวที่มาพักแรมในจังหวัดระยอง ซึ่งมีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวทุกๆ ปี ดังนี้ ความต้องการใช้น้ำเพื่อการท่องเที่ยวปัจจุบัน เท่ากับ 3.27 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี และจะเพิ่มเป็น 4.10 และ 4.93 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ในระยะ 5 และ 10 ปี ตามลำดับ

4) ใช้น้ำเพื่อการเกษตร ประเมินจากพื้นที่เกษตรกรรมฤดูฝนและฤดูแล้งทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ผลการประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ปัจจุบันเท่ากับ 1,044.43 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี และความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรจะเพิ่มเป็น 1,090 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ใน 10 ปีข้างหน้า

5) ใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ท้ายน้ำ พิจารณาความต้องการน้ำเพื่อระบบนิเวศน์ ในสองลุ่มน้ำย่อย คือ ลุ่มน้ำคลองใหญ่ และลุ่มน้ำประแสร์ ความต้องการน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ลุ่มน้ำคลองใหญ่และประแสร์ เท่ากับ 12 และ 42 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปีตามลำดับ รวมเป็นความต้องการน้ำที่ต้องการเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ เท่ากับ 54 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

(4) สถานการณ์คุณภาพอากาศ

สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในปี 2559 พบสารเบนซีนมีการเกินค่าเฝ้าระวังสำหรับสารเบนซีนในเวลา 24 ชั่วโมง (กำหนดไว้ไม่เกิน 7.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) จำนวน 2 ครั้ง สำหรับสารอินทรีย์ระเหยง่ายชนิดอื่นไม่พบว่ามีการเกินค่าเฝ้าระวังฯ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศทั่วไปในเวลา 1 ปี

- สารเบนซีน เกินค่ามาตรฐานค่าสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศโดยทั่วไปในเวลา 1 ปี เกือบทุกจุดตรวจวัด ส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลง มีเพียงบางจุดตรวจวัดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย

- สาร 1,3 – บิวทาไดอีน เกินค่ามาตรฐานฯ ที่บริเวณสถานีตรวจวัดที่อยู่ใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงค่อนข้างชัดเจน ยกเว้นสถานีตรวจวัดที่อยู่ใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล โดยบางสถานีที่เคยพบเกินค่ามาตรฐานฯ ในปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มว่าจะอยู่ในเกณฑ์ค่ามาตรฐาน

- สาร 1,2 – ไดคลอโรอีเทน เกินค่ามาตรฐานฯ ที่สถานีตรวจวัดที่ตั้งอยู่ใกล้กับพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม และมีจำนวนสถานีที่เกินมาตรฐานฯ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านๆ มา ส่วนใหญ่มีแนวโน้มลดลงยกเว้นสถานีตรวจวัดที่อยู่ใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรม อาร์ ไอ แอล

กรมควบคุมมลพิษติดตามตรวจสอบสถานการณ์คุณภาพอากาศในบรรยากาศในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฝ้าระวังและแจ้งเตือนผลการตรวจวัด VOCs ที่พบค่าสูงเกินค่าเฝ้าระวัง 24 ชั่วโมง ซึ่ง หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการหาสาเหตุและควบคุมการระบายสารดังกล่าวจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขอความร่วมมือผู้ประกอบการและท่าเรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสารเบนซีน สาร 1,3–บิวทาไดอีน และสาร 1,2–ไดคลอโรอีเทน ต้องป้องกัน ควบคุม ลดการรั่วซึม และลดการระบายสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิด โดยให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและกรมโรงงานอุตสาหกรรม ควบคุม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และขอความร่วมมือนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ส่งแผนการดำเนินกิจกรรม ที่ไม่ใช่การผลิตปกติ (Shutdown/Turnaround) ในปี 2559 ของโรงงานในพื้นที่รับผิดชอบให้กรมควบคุมมลพิษทราบล่วงหน้าเพื่อเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบ โดยจะมีการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุก 3 เดือน ทั้งนี้ สถานการณ์สารอินทรีย์ระเหยง่ายในหลายสถานีที่ยังคงเป็นปัญหา อาจมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษบางประเภทที่ยังไม่มีมาตรฐานหรือมาตรการในการควบคุม การระบายสารอินทรีย์ระเหยง่าย เช่น ถังกักเก็บสารเคมีและน้ำมันเชื้อเพลิง ท่าเรือที่มี การเก็บรักษา ขนถ่าย และ/หรือขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงและสารเคมี และโรงกลั่นน้ำมัน

(5) ขยะมูลฝอย

1) อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย

ปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับจังหวัด เนื่องจากมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกปี ปริมาณขยะประมาณ 962 ตัน/วัน หรือ 351,094 ตัน/ปี องค์ประกอบขยะมูลฝอยรวมโดยส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร ผัก ผลไม้) เฉลี่ยร้อยละ 46.52 มีปริมาณความชื้นร้อยละ 64.99 รองลงมาได้แก่พลาสติกร้อยละ 13.72 มีปริมาณของแข็งทั้งหมดร้อยละ 35.01

2) การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของจังหวัดระยองมีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมในลักษณะการรณรงค์ให้ความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย กิจกรรมที่สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแล้วสามารถนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เช่น กิจกรรมธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ และขยะแลกแต้ม/ขยะแลกไข่

3) การรวบรวมขยะมูลฝอยชุมชน

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง รวม ทั้ง 68 แห่ง พบว่าต่างบริหารงานและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองโดยไม่มีการพิจารณาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนั้น งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือและอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อการจัดการ ทำให้ประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและการเก็บขนขยะมูลฝอยลดลง ตลอดจนวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาลมากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการจัดซื้อที่ดิน และงบประมาณในการดำเนินการ

4) การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ปัจจุบันการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดระยอง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 68 แห่ง มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 3 แห่ง คือ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลนครระยอง และระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองแกลง ส่วนที่เหลือจำนวน 22 แห่ง เป็นการกำจัดที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาลโดยเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 17 แห่ง และของเอกชน จานวน 5 แห่ง ซึ่งใช้ระบบกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเทกองบนพื้น หรือในหลุมแล้วไถกลบด้วยดิน และเทกองบนพื้นและในหลุมแล้วเผา และยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบการจัดการขยะมูลฝอย

5) การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม

ในปัจจุบันจังหวัดระยองมีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบรวมศูนย์ จำนวน 2 แห่ง คือศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร จังหวัดระยอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง และระบบกาจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองแกลง

ลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

1) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากการลด คัดแยกขยะของประชาชน/ชุมชนตั้งแต่ต้นทาง ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการดำเนินการอย่างครบวงจร รวมทั้งมีการใช้ถุงพลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย

2) ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นบางส่วนมีการกาจัดแบบไม่ถูกสุขลักษณะเป็นลักษณะเทกองและเผาเป็นครั้งคราว ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสภาพแวดล้อม

3) ปัญหาการขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมากและต้องมีสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประกอบกับเกิดปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่

4) ขาดความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดเตรียมโครงการเพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตรายชุมชน/มูลฝอยติดเชื้อ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ได้ดาเนินการในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย โดยไม่มีการให้บริการรวบรวมขยะมูลฝอยชุมชนไปกำจัด ทำให้ขยะมูลฝอยไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ

6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่มีการให้บริการจัดการขยะมูลฝอย และกำจัดอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปกำจัดในสถานที่กำจัดที่ถูกหลักวิชาการได้เนื่องจากระยะทางในการขนส่งค่อนข้างไกล และค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

7) การปนเปื้อนของของเสียอันตรายชุมชน ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จังหวัดระยองกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด คือ “**ภายในปี พ.ศ.2562 จังหวัดระยองมีการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย อย่างถูกหลักวิชาการ และเกิดประโยชน์สูงสุด**”

ศักยภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

จังหวัดระยองมี มีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยถูกหลักสุขาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พื้นที่ประมาณ 429 ไร่ ปริมาณขยะเข้าประมาณ 250 ตัน/วันรูปแบบครบวงจร ทำปุ๋ยหมัก และนำวัสดุไปรีไซเคิล 2) เทศบาลนครระยอง พื้นที่ประมาณ 100 ไร่ ปริมาณขยะเข้าประมาณ 105 ตัน/วันรูปแบบเทกอง 3) เทศบาลตำบลเมืองแกลง พื้นที่ประมาณ 80 ไร่ ปริมาณขยะเข้าประมาณ 51 ตัน/วันมีการคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ทำปุ๋ย เลี้ยงสัตว์และหมักแก๊สชีวภาพและระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน แต่ปัจจุบันระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครระยองและเทศบาลตำบลเมืองแกลงใกล้จะเต็มแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงฟื้นฟูและพัฒนาประสิทธิภาพระบบให้สามารถรองรับขยะที่เกิดขึ้นได้อย่างเพียงพอ

ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ของจังหวัดระยอง ได้แก่ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม แบบครบวงจร จังหวัดระยอง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง มีพื้นที่ 429 ไร่ ปริมาณขยะเข้าวันละประมาณ 250 ตัน/วัน และได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับบริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี่ จำกัด (GPSC) พัฒนาระบบโดยเพิ่มระบบแปรรูปเป็นขยะเชื้อเพลิง(RDF) เข้าระบบโรงไฟฟ้า ขนาด 6-8 เมกกะวัตต์ ในพื้นที่ศูนย์กาจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร จังหวัดระยองซึ่งหากโครงการแล้วเสร็จในปี 2562 จะสามารถรองรับขยะได้ไม่น้อยกว่า 500 -600ตัน/วันเพื่อแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า

จังหวัดระยองได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอนาคต โดยจะมีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 2 แห่ง ระบบกำจัดมูลฝอย 1 แห่ง และสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย จำนวน 2 แห่ง คาดว่าจะสามารถรองรับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นกว่า 351,094 ตัน/ปี และสามารถปรับปรุงฟื้นฟูหรือปิดระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการทั้ง 22 แห่ง ดังนี้

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย

1. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร จังหวัดระยอง รับขยะในกลุ่มพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉางและอำเภอนิคมพัฒนา ปริมาณ 721 ตัน/วันและขยะจากสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน(ศูนย์อำเภอแกลง) ปริมาณ 179 ตัน/วัน รวมปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าระบบทั้งสิ้น 900 ตัน/วัน ผลิตกระแสไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยได้ไม่น้อยกว่า 500 ตัน/วัน คาดว่าสามารถรองรับขยะมูลฝอยจากระบบกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักวิชาการได้ทั้ง 22 แห่ง กำจัดขยะสะสมได้จานวน 814,240

2. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลเมืองแกลง รับขยะมูลฝอยในกลุ่มพื้นที่อำเภอแกลง จำนวน 7 แห่ง และอำเภอเขาชะเมา จำนวน 3 แห่ง ปริมาณขยะ 63 ตัน/วัน

3. ระบบกำจัดขยะมูลฝอยเกาะเสม็ด อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตาบลเพ รับขยะในพื้นที่เกาะเสม็ด รับขยะประมาณวันละ 7 – 10 ตัน ซึ่งปริมาณขยะส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพักแรมและนักทัศนาจร

สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย

1. สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชน (ศูนย์อำเภอแกลง) ตำบลห้วยยาง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง รับขยะในกลุ่มพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแกลง อำเภอเขาชะเมา และอำเภอวังจันทร์ ปริมาณขยะ 179 ตัน/วัน

2. สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลเมืองมาบตาพุด รับขยะของเทศบาลเมืองมาบตาพุด ปริมาณขยะ 108 ตัน/วัน

(6) ภัยแล้ง และอุทกภัย

พื้นที่ส่วนใหญ่มีปัญหาภัยแล้งอยู่ในระดับต่ำ มีบางส่วนโดยเฉพาะพื้นที่ๆ ห่างไกลแหล่งน้ำที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยสถานการณ์ด้านการขาดแคลนน้ำแยกเป็นการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตรได้ดังนี้

1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่มมีไม่มากนัก โดยมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในระดับปานกลางถึงมาก ร้อยละ 8 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในจังหวัดระยอง

2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ มีให้เห็นเป็นนัยสำคัญ กล่าวคือมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในระดับปานกลางถึงมาก มีถึงร้อยละ 10.5 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในจังหวัดระยอง

3) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร มีค่อนข้างมาก อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ร้อยละ 48.7 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้งจังหวัดระยอง ประกอบด้วย

1) อำเภอเขาชะเมา มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลห้วยทับมอญ และตำบลน้ำเป็น

2) อำเภอแกลง มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 1 ตำบล คือ ตำบลสองสลึง

3) อำเภอบ้านค่าย มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลหนองตะพาน และตำบลหนองบัว

4) อำเภอวังจันทร์ มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลวังจันทร์ และตำบลพลงตาเอี่ยม

5) อำเภอบ้านฉาง มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 1 ตำบล คือ ตำบลสานักท้อน

6) อำเภอปลวกแดง มีพื้นที่เสี่ยงภัย จำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลปลวกแดง ตำบลหนองไร่ และตำบลมาบยางพร

7) อำเภอนิคมพัฒนา มีพื้นที่เสี่ยงภัยจำนวน 4 ตำบล คือ ตำบลมาบข่า ตำบลนิคมพัฒนา ตำบลพนานิคม และตำบลมะขามคู่

ตารางที่ 34 แสดงการเกิดสถิติภัยแล้งจังหวัดระยอง ปี 2555 – 2560

ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	พื้นที่การเกษตรเสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (ล้านบาท)
2555	17	7 อำเภอ	16,357	12,683,000
2556	4	2 อำเภอ	5,349	11,137,000
2557	10	5 อำเภอ	18,349	22,931,000
2558	-	-	-	-
2559	-	-	-	-
2560	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดระยอง

จากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555–2560 เกิดภัยแล้งทั้งหมด จำนวน 31 ครั้ง ในพื้นที่ 7 อำเภอ การเสียหายส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางด้านการเกษตร ของประชาชน มูลค่าเสียหายรวมจำนวนไม่มากนัก ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2559 – 2560 มิได้มีปัญหาด้านภัยแล้ง โดยอ่างเก็บน้ำสำคัญของจังหวัดระยองทั้งหมด สามารถกระจายน้ำไปถึงกันได้โดยมีอ่างเก็บน้ำประแสร์เป็นแกนหลัก

สถานการณ์ด้านอุทกภัย

จังหวัดระยองมีแม่น้ำระยองและลำคลองเป็นทางรวมน้ำจากแหล่งต่างๆ ในพื้นที่เพื่อไหลลงสู่ทะเล ดังนั้น เมื่อเกิดสาวะฝนตกหนักในช่วงฤดูฝน ประกอบกับการเกิดสภาวะน้ำป่าไหลหลาก ทำให้เกิดภาวะน้ำไหลล้นตลิ่งและท่วมในพื้นที่บริเวณตลิ่งและที่ลุ่ม นอกจากนี้การใช้ที่ดินของราษฎรในพื้นที่ เช่น การถมที่ การบุกรุกป่าต้นน้ำเพื่อทำสวนยาง และการสร้างอาคารรุกล้ำ ลำน้ำ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหา อุทกภัยรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณคลองทับมา ทั้งนี้ สำหรับพื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วม ดังนี้

- อำเภอเมืองระยอง พื้นที่เสี่ยงภัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ในเขตเทศบาลตำบลมาบตาพุดและบริเวณคลองทับมา เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำฝนและน้ำที่ไหลคลองชากหมากและคลองห้วยโป่ง ขณะที่ในบริเวณคลองทับมาพื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ ตำบลทับมาและตำบลเนินพระ

- อำเภอแกลง พื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ ถนนสุขุมวิทบริเวณคลองโพล้และแม่น้ำประแสร์ ชุมชนโพธิ์ทอง ชุมชนดอนมะกอกและบริเวณคลองบุญสัมพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลน้ำหลากจากแม่น้ำประแสร์

- อำเภอวังจันทร์ มีพื้นที่เสี่ยง ได้แก่ บ้านคลอง - อำเภอวังจันทร์ พื้นที่เสี่ยง ได้แก่ บ้านคลองสะพาน ตามสายชุมแสง – หนองม่วง หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง พื้นที่น้ำท่วมประมาณ 1 ตารางกิโลเมตร น้ำท่วมนานประมาณ 3–5 วัน และบ้านมะงั่ว หมู่ที่ 8 ตำบลชุมแสง บริเวณใกล้ริมคลองพื้นที่ที่มีผลกระทบประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร ระบายน้ำโดยธรรมชาติใช้เวลา 3–5 วัน รวมทั้ง บริเวณแนวชายคลองประแสร์ทั้งสองฝั่ง

- อำเภอบ้านค่าย พื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ บริเวณชุมชนตลาดไผ่ล้อมในเขตเทศบาลตำบลบ้านค่าย พื้นที่เสี่ยงเกิดอุทกภัยประมาณ 2.26 ตารางกิโลเมตร บริเวณถนนอาทิตย์ประดิษฐาน ถนนสุขาภิบาล 3 และสุขาภิบาล 6 โดยท่วมขังนาน 6–8 ชั่วโมง

- อำเภอปลวกแดง บริเวณตำบลละหาร บ้านปากแพรก-หนองไร่

จังหวัดระยอง ได้ให้ความสำคัญทั้งด้านการบริหารจัดการน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำควบคู่กันไป

1) ด้านการบริหารจัดการ ได้จัดทำแผนการจัดสรรน้ำให้มีความพอเหมาะ และอาคารชลประทานทั้งหลายต้องพร้อมใช้อยู่เสมอ และการบริหารจัดการน้ำต้องมีเกษตรกร เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ส่วนใหญ่ได้มอบหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ มีแผนการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว เพื่อให้มีปริมาณการกักเก็บน้ำให้มากที่สุด เช่น การจัดทำระบบเชื่อมโยงท่อน้ำระหว่าง อ่างเก็บน้ำต่างๆ ภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อดึงศักยภาพน้ำจากอ่างเก็บน้ำต่างๆ ที่ยังใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด